

M. Saim UYSAL

Enflasyon sorunu ve farklı gelir gruplarının enflasyonu

9.2.2018

Çözülemeyen kronik enflasyon sorunu:

Yılın ilk enflasyon raporu ile Ocak ayı enflasyon sonuçları hafta içinde açıklandı. Ocak ayında yıllık bazda tüketici enflasyonu %10-35, üretici ise %12.14 oranında arttı. Geçen yılı %11.9 'la kapayan enflasyon, yılın ilk çeyreğinde baz etkisiyle düşeceği yönündeki beklentiye paralel sonuçlandı. Yıllardır çözülemeyen bu sorunun bu yılda ekonomide ciddi bir problem olmaya devam edeceği görünüyor. Zira çekirdek enflasyon, ortalama enflasyon ile maliyet baskıları önemini koruyor.

Merkez Bankası, Hükümete yazdığı "Mektup" ta hedefe ulaşamama nedenleri olarak: Türk Lirasındaki yıllık %22'lik değer kaybı, petrol ve ithal fiyatlarındaki fiyat artışları ile gıda fiyatlarındaki aşırı yükselmeleri gösterdi. Bu sorunun çözülmemesindeki en önemli neden bizce, soruna radikal anlamda yaklaşamamasıdır. Yanlışlık önce sorunun teşhisinde başlıyor. Hükümet enflasyonun nedenini yüksek faizlerde görüyor. Faizlerin düşürülmemesinden kaynaklandığını düşünüyor. Merkez Bankası tam anlamıyla böyle düşünmese de siyasi nedenlerle gerçek anlamda bir sıkı para politikasını proaktif bir biçimde uygulayamıyor. Bu gelgitler arasında da kronik hale gelen enflasyon problemi de bir türlü çözülüyor. Böylelikle yasal olarak fiyat istikrarı ana hedefi olan Merkez Bankası' da yıllardır hedeflediği %5 oranının çok üzerinde sonuçlanan bir realiteyle baş başa kalıyor.

Merkez Bankasının izlediği özel kapsamlı TÜFE göstergesindeki on iki aylık ortalama fiyat artışının geçen yıl %8.32 iken bu yıl Ocak ayında %10.45 olması 2018 yılında da hedefin tutturulmasının zor olacağı sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Piyasalar açısından Merkez Bankasının kredibilitesi çok önemli. Fiyat istikrarı ana hedefini uzun yıllardır gerçekleştiremeyen Merkez Bankası, makroekonomik bütüncül hedeflerin gerçekleştirilmesinde etkin olamaz. Enflasyon sorunu uzun vadede çözülmediğinde tasarrufçuların dolarizasyonu da o oranda artıyor. Yurtiçi yerleşiklerin döviz tevdiat hesaplarının bugünlerdeki seyri bu tespiti doğrulamaktadır.

Enflasyon sorununu halletmeden sürdürülebilir istikrarlı büyüme ve dengeli bütçe amaçlarını gerçekleştirmek mümkün olmamaktadır. Bu durumda, rasyonel fiyatlama beklentileri bozulduğu gibi, yatırımcıların karar alma süreçleri de zorlaşıyor.

Farklı Gelir ve Statü Gruplarının Enflasyondan Etkilenme Oranları:

Bilindiği üzere, enflasyondan toplumun çeşitli meslek grupları, işçi, işveren ve gelir kaynakları farklı kesimler aynı şekilde etkilenmemektedirler. Bir anlamda her gelir grubunun enflasyon oranları farklıdır. Özellikle sabit gelirliler (ücretli, emekli ve küçük esnaf) daha olumsuz etkiye maruz kalmaktadır.

Birleşik Metal-İş Sendikası (BİSAM) tarafından hazırlanan Enflasyon ve Hayat pahalılığı Şubat 2018 Raporuna göre Ocak 2018 ayında enflasyondan en çok etkilenen kesim emekliler oldu. Emeklilerin ocak ayında enflasyonu %1.33, en yoksul %20'lik kesim ile çalışmayanların enflasyonu ise %1.24 olarak gerçekleşti.

Aynı çalışma raporunda (2003 Ocak-2018 Ocak) 15 yıllık dönem için gizli yoksullaşma oranları hesaplandı. Rapordaki tanıma göre gizli yoksullaşma: genel enflasyon oranı ile farklı gelir grupları enflasyon oranları arasındaki farktan kaynaklanan ve kayıtlara yansımayan

yoksullaşma düzeyi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre enflasyon nedeniyle yaşanan gizli yoksullaşma oranı en yoksul %20 için %11.4 iken en zengin %20 için sadece %6.8 oldu. 15 yıllık süre için yapılan hesaplamalarda ücretli, emekli ve çalışmayanlar enflasyonu, işveren ve kendi hesabına çalışanlara göre daha fazla hissediyorlar ve yoksullaşıyorlar.

Özellikle kira ve gıda harcamalarının gelire oranı enflasyondan etkilenme sonucunu belirliyor. Bu araştırma da gösteriyor ki yoksulları, düşük gelir gruplarını ve sabit gelirliileri daha da yoksullaştıran enflasyon probleminin kalıcı bir şekilde çözülmesi hem makroekonomik dengeleri bütüncül anlamda olumlu etkileyecek ve hem de gelir dağılımdaki bozulma daha da azalmış olacaktır.

2018 yılı küresel Merkez Bankalarının faiz yükselteceği bir yıl olacaktır. Gelişmekte olan ülkeler kuşkusuz bundan olumsuz etkileneceklerdir. Jeopolitik sorunların yoğunlaştığı bu dönemde artan cari açık ve bütçe açığı problemlerinin yüksek enflasyonla birleşmesi makroekonomik dengeleri kalıcı bir şekilde bozmuş olacaktır.